

Załącznik
do Uchwały Nr 32/12/2024
Zarządu Powiatu w Piszcu
z dnia 29 sierpnia 2024 r.

DIAGNOZA ZESPOŁU SZKÓŁ NR 1 W BIAŁEJ PISKIEJ

*Diagnoza obszarów związanych ze szkolnictwem zawodowym w zakresie
podniesienia efektywności kształcenia przyczyniającego się do zwiększenia
szans na zatrudnienie absolwentów*

.....

pieczęć szkoły

STAROSTA
/-/ mgr Andrzej Nowicki
zatwierdził

sierpień 2024 r.

Niniejszy dokument opracowano w oparciu o następujące narzędzia i formy:

- spotkania z przedsiębiorcami/producentami rolnymi
- wizyty w zakładach pracy/gospodarstwach
- konsultacje z przedsiębiorcami/producentami rolnymi
- ankiety wśród pracodawców/producentami rolnymi
- ankiety wśród uczniów
- opinie pracodawców/producentów rolnych na temat wprowadzenia nowych zawodów/modernizacji programu kształcenia/realizacji kursów dla uczniów
- Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027

Zakres diagnozy obejmuje następujące grupy:

- uczniów ZS nr 1 w Białej Piskiej,
- lokalnych pracodawców/producentów rolnych,
- środowiska lokalne,

W ramach badania została przeprowadzona diagnoza stanu kształcenia zawodowego, określono także potrzeby w zakresie modernizacji oferty kształcenia zawodowego, tak aby było ono bardziej efektywne i lepiej odpowiadało potrzebom regionalnego rynku pracy.

Przewidywane kierunku wsparcia dla Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej w oparciu o założenia programowe Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027 wg typów działań.

Możliwości realizacji różnych typów projektów m.in.:

Programy współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym ukierunkowane na wysoką jakość szkolnictwa branżowego odpowiadającego potrzebom regionalnego rynku pracy.

Wsparcie przewidziane w ramach ww. typu projektu obejmuje następujące Podtypy projektów:

1.1 Wsparcie uczniów/słuchaczy prowadzące do zdobycia umiejętności, kompetencji i/lub kwalifikacji zawodowych zgodnych z aktualnym i prognozowanym zapotrzebowaniem na regionalnym rynku pracy i/lub regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami,

1.2 Organizacja praktycznego kształcenia zawodowego w rzeczywistych warunkach pracy z uwzględnieniem najnowszych trendów technologicznych, we współpracy z pracodawcami w celu włączenia ich w proces kształcenia zawodowego,

1.3 Unowocześnienie oferty kształcenia w danym zawodzie/zawodach na potrzeby pracodawców z regionu, wprowadzenie nowego zawodu/zawodów na użytek specyficznych zdiagnozowanych potrzeb pracodawców z regionu

oraz uzupełniając:

1.4 Wsparcie uczniów/słuchaczy prowadzące do kształtowania kompetencji kluczowych,

1.5 Realizacja zajęć dla uczniów/słuchaczy przygotowujących m.in. do egzaminów zawodowych, potwierdzających kwalifikacje zawodowe,

1.6 Realizacja atrakcyjnych zajęć dla uczniów/słuchaczy ułatwiających wejście na rynek pracy i/lub kontynuację nauki w tym m.in. udział w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej, zajęciach laboratoryjnych, kołach lub obozach naukowych,

1.7 Wsparcie nauczycieli oraz kadry wspierającej i organizującej proces nauczania dające możliwość nabywania oraz doskonalenia umiejętności, kompetencji i kwalifikacji oraz rozwoju osobistego, m.in.: poprzez studia podyplomowe, staże w przedsiębiorstwach, jak też inne formy doskonalenia zawodowego a także w zakresie pracy z dziećmi migrantów i uchodźców (m.in. praca z dziećmi z traumą, w obcym języku) oraz uczniem/słuchaczem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,

1.8 Doradztwo edukacyjno-zawodowe oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczną służącą motywowaniu uczniów do rozwoju zawodowego a także w razie potrzeby tworzenie

warunków dla realizacji edukacji włączającej, w tym potrzeb wynikających z niepełnosprawności lub innej niekorzystnej sytuacji.

Działaniami tymi winny być:

- wsparcie uczniów w zakresie uzyskiwania dodatkowych kwalifikacji/umiejętności w ramach realizowanych kursach, zgodnych z profilem ich kształcenia oraz szkolenie w zakresie uzupełniania kwalifikacji miękkich
- realizacja dodatkowych płatnych staży/praktyk dla uczniów

Charakterystyka działań w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami, dostosowania kwalifikacji uczniów Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej

Zespół Szkół nr 1 w Białej Piskiej od lat aktywnie włącza się w realizację przedsięwzięć związanych z rozszerzeniem oferty edukacyjnej dla swoich uczniów. Uczniowie szkoły brali udział w projektach edukacyjnych w ramach poddziałania 2.4.1 Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury.

Wśród uczniów dużym zainteresowaniem cieszą się kursy zawodowe m.in.

- kursy spawania,

- gastronomiczne:

- *Carving,*

- *Menadżer w restauracji,*

- *IT w gastronomii,*

- *Kreowanie ciast, deserów,*

- *Mazurskie pieczenie chleba,*

- *Kuchnia regionalna,*

- *FingerFoods ,*

- *Usługi kelnerskie,*

- *Barista,*

- rolnictwo precyzyjne (zajęcia z symulatorem),

- kombajn- sieczkarnia ,

- przetwórstwo i handel w oparciu o przepisy UE,

- wózek widłowy z wysięgnikiem teleskopowym (egz. UDT),

- HDS – hydrauliczny dźwignik samochodowy(egzamin UDT),

- kurs obsługi klimatyzacji samochodu, ciągniki, sieczkarnie,kombajny rolnicze,

- oscyloskop w diagnostyce mechaniki pojazdowej,

- kurs wulkanizatora.

Zainteresowaniem cieszą się kursy, po których uczniowie zdobywają dodatkowy zawód, powiązany z ich kierunkiem kształcenia.

Potrzeba realizacji projektów wynika z zauważalnej dysproporcji pomiędzy ofertą edukacyjną szkoły, a zmieniającymi się potrzebami rynku pracy. Kursy organizowane są w oparciu o potrzeby lokalnych przedsiębiorców.

Zespół Szkół nr 1 w Białej Piskiej współpracuje z przedsiębiorcami, poprzez włączenie ich w edukację zawodową młodzieży, zainteresowanie systemem kształcenia zawodowego, zaangażowanie w działania promujące szkolnictwo zawodowe oraz wskazanie korzyści, jakie płyną z wzajemnej współpracy.

Dodatkowe kwalifikacje uczniowie zdobywają w formie kursów. Reformy szkolnictwa zawodowego praktycznie wyłączyły możliwość finansowania dla uczniów kursów zawodowych/szkoleń miękkich dających im możliwość wykonywania szeregu prac podczas warsztatów/praktyk.

Jak wynika z zebranych informacji, podstawą współdziałania przedsiębiorców ze szkołami jest współorganizowanie praktyk zawodowych dla uczniów. Pracodawcy chcą mieć wpływ na planowanie praktyk zawodowych, dlatego ważne jest nawiązanie stałej, ścisłej współpracy poprzez organizację cyklicznych spotkań z przedsiębiorstwami celem omówienia założeń w zakresie praktycznej nauki zawodu oraz określenia zakresu realizacji praktyk zawodowych

Dodatkowo z obserwacji jakich dokonali wychowawcy klas, wynika, iż uczniowie mają słabo określone własne cele edukacyjno-zawodowe oraz niski poziom umiejętności interpersonalnych takich jak asertywność, współpraca, autoprezentacja. Uczniowie mają często problem z określeniem własnych celów zawodowych, przygotowaniem dokumentów aplikacyjnych. Dlatego ważnym działaniem byłaby pomoc doradcy zawodowego w opracowaniu indywidualnych planów działań poprzez dodatkowe spotkania grupowe i indywidualne z uczniami oraz dodatkowe zajęcia z kompetencji pracowniczych.

Charakterystyka środowiska uczniowskiego

Cechy jakimi charakteryzuje się środowisko uczniowskie ZS nr 1 w Białej Piskiej to:

- brak kwalifikacji zawodowych rekomendowanych przez pracodawców,
- niski poziom umiejętności interpersonalnych,
- brak doświadczenia zawodowego zdobytego poprzez praktyki/staże u pracodawców,
- brak chęci podjęcia zatrudnienia po ukończeniu szkoły ,
- trudna sytuacja finansowa.

Wśród uczniów zostały przeprowadzone anonimowe ankiety celem poznania oczekiwań przyszłego/ dalszego kształcenia oraz rozwoju edukacyjnego.

Oczekiwania młodzieży:

- realizacja dodatkowych bezpłatnych kursów zawodowych i szkoleń prowadzących do uzyskania kwalifikacji lub kompetencji zawodowych potwierdzonych certyfikatem/ zaświadczeniem, co przełoży się na wzrost szans na zatrudnienie i wyniki z egzaminów zawodowych,
- zajęcia organizowane na miejscu,
- harmonogram dostosowany do potrzeb i możliwości uczniów,
- równy dostęp do szkoleń dla kobiet i mężczyzn,
- równe traktowanie kobiet i mężczyzn podczas planowanych działań,
- zapewnienie bezpłatnych materiałów szkoleniowych,
- zapewnienie bezpłatnego transportu do miejsc realizacji działań ,
- zapewnienie bezpłatnego ciepłego posiłku, przerwy kawowej,
- stałe wsparcie Doradcy Zawodowego,
- opracowanie Indywidualnych Planów Działania,
- stałe wsparcie psychologiczno-pedagogiczne.

Bariery młodzieży:

- brak środków finansowych na opłacenie kursów i szkoleń prowadzących do uzyskania kwalifikacji i kompetencji,
- brak środków finansowych na dojazd do placówek edukacyjnych,
- utrudniony dojazd do placówek edukacyjnych,
- harmonogram zajęć niedostosowany do potrzeb uczestnika,
- obawa przed dodatkowymi kosztami wsparcia: materiały dydaktyczne, egzaminy, dojazd, wyżywienie,
- brak środków finansowych na udział w dodatkowym stażu.

Charakterystyka oczekiwań pracodawców wobec przyszłego pracownika-ucznia szkoły

W województwie warmińsko-mazurskim brak jest aktualnych badań pracodawców, które pokazałyby by ich opinie na temat absolwentów szkół zawodowych przede wszystkim w kontekście ich przygotowania do pracy.

Elementy takiej oceny można znaleźć w niektórych publikacjach firmowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie oraz na podstawie własnych kontaktach z

pracodawcami. Z analizy dokumentów oraz sytuacji przedstawionej przez pracodawców wynika iż:

- bezrobocie wśród osób młodych często generują nietrafione wybory edukacyjne i związana z tym późniejsza niechęć do pracy w zawodzie.
- absolwentom często brakuje odpowiednich umiejętności praktycznych zdobytych poprzez kursy zawodowe, dodatkowe staże/praktyki.
- pracodawcy od uczniów oczekują posiadania aktualnych uprawnień i doświadczenia zawodowego poprzez realizację kursów zawodowych m.in.

- kursy spawania,

- gastronomiczne:

- *Carving,*
- *Menadżer w restauracji,*
- *IT w gastronomii,*
- *Kreowanie ciast, deserów,*
- *Mazurskie pieczenie chleba,*
- *Kuchnia regionalna,*
- *FingerFoods ,*
- *Usługi kelnerskie,*
- *Barista,*

- rolnictwo precyzyjne (zajęcia z symulatorem),

- kombajn- sieczkarnia ,

- przetwórstwo i handel w oparciu o przepisy UE,

- wózek widłowy z wysięgnikiem teleskopowym (egz. UDT),

- HDS – hydrauliczny dźwignik samochodowy (egzamin UDT),

- kurs obsługi klimatyzacji samochodu, ciągniki, sieczkarnie, kombajny rolnicze,

- oscyloskop w diagnostyce mechaniki pojazdowej,

- kurs wulkanizatora.

- uczniowie posiadają niski poziom umiejętności interpersonalnych takich jak asertywność, współpraca, autoprezentacja.

Wnioski te znajdują potwierdzenie w badaniach własnych prowadzonych przez szkołę w postaci wywiadów z pracodawcami zatrudniającymi absolwentów. Pracodawcy twierdzą, że w interesie firmy jest zatrudnienie i inwestowanie w pracownika. Zatrudnionym pracownikom stawia się jednak wysokie wymagania.

Pracodawcy twierdzą, że nowozatrudnionym absolwentom często towarzyszy: niepokój związany z nowym miejscem/sytuacją, brak rozpoznania własnych możliwości, niepewność, brak kwalifikacji zawodowych. Pracodawcy twierdzą, że absolwent przyjęty do pracy praktycznie przez pierwszy okres jest bardziej uczniem w zakładzie zamiast pełnowartościowym pracownikiem i musi zostać otoczony opieką fachowca. Bardzo cenione przez pracodawców jest poszerzenie wiedzy oraz nabycie dodatkowych kwalifikacji (w postaci kursów zawodowych). Uważają, że zdobywanie kwalifikacji może zadecydować w przyszłości o możliwości dłuższego zatrudnienia w zakładzie, jak i również o awansie zawodowym i finansowym pracownika.

Rynek pracy zmienia się bardzo szybko i stawia nowe oczekiwania. Wymagania wobec absolwentów szkoły zawodowej są bardzo duże. Od przyszłych pracowników wymaga się niezbędnych umiejętności oraz kwalifikacji do wykonywania określonych prac w zakładzie, sumienności, zdyscyplinowania, odpowiedzialności.

Z analizy ankietowej/rozmów wśród pracodawców wynika iż:

- przedsiębiorcy są zainteresowani przyjęciem uczniów na praktykę/staż oraz możliwością ich zatrudnienia,
- przedsiębiorcy wskazują w jakich obszarach powinny być uzupełnione kwalifikacje zawodowe uczniów oraz dodatkowe szkolenia,
- przedsiębiorcy są zainteresowani współpracą ze szkołą w zakresie organizacji i realizacji praktyk/staży,
- przedsiębiorcy deklarują udział w przedsięwzięciach wspólnego opracowania założeń przedsięwzięć związanych z poszerzaniem umiejętności praktycznych/ kwalifikacji uczniów, realizacji praktyk/staży.

Rekomendacje pod kątem Modelu Kształcenia Zawodowego Uczniów **wynikające z diagnozy przeprowadzonej na podstawie kontaktów** **z pracodawcami, uczniami, nauczycielami**

— Zapewnienie zawodowych zajęć praktycznych w formie kursów zawodowych dla uczniów dzięki którym uzupełnią swoje kwalifikacje zawodowe m.in. w oparciu o aktualny Barometr Zawodów Deficytowych oraz aktualne i prognozowane zapotrzebowanie na lokalnym/regionalnym rynku pracy. Podczas ich realizacji: bezpłatne wyżywienie, ubrania, materiały, przejazdy.

- Zapewnienie szkoleń związanych ze zdobyciem umiejętności interpersonalnych takich jak asertywność, współpraca, autoprezentacja. Podczas ich realizacji: bezpłatne wyżywienie, ubrania, materiały, przejazdy.
- Wprowadzenie rozszerzenia do programów nauczania. Szczególny nacisk powinien być przy tym na realizację uzupełniających kursów zawodowych wykorzystywanych u pracodawców/praktykodawców.
- Zapewnienie uczniom dostępu do adekwatnej do potrzeb rynku pracy oferty kursów dodatkowych, prowadzonych przez specjalistów, realizowanych fakultatywnie i bezpłatnie.
- Poszerzenie oferty o działania wspomagające młodzież w planowaniu kariery oraz przygotowujące ją do poruszania się po rynku pracy (zajęcia praktyczne). Angażowania w realizowane działania specjalistów, np. z powiatowych urzędów pracy, OHP.
- Stworzenie systemu zachęt dla pracodawców motywujących ich do współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi. Mogą one mieć charakter ekonomiczny, istnieje również możliwość wymiany usług. Przykładowo, rekompensatą dla pracodawcy za przyjęcie praktykantów może być zorganizowanie dla jego praktykantów kursu wyposażającego ich w kwalifikacje zawodowe. Bezpłatne materiały, ubrania, dojazdy, materiały eksploatacyjne.
- Realizacja podczas praktyk/staży konkretnego programu uzgodnionego pomiędzy szkołą a pracodawcą. Dużym usprawnieniem byłoby przy tym organizowanie przed rozpoczęciem właściwych praktyk spotkań.
- Stworzenie warunków, by uczniowie mogli nie tylko obserwować pracowników, ale również zweryfikować posiadane umiejętności, ćwicząc na sprzęcie, którego znajomość jest wymagana podczas rekrutacji (praktyki nie tylko obserwacyjne, ale i uczestniczące). Barię często jest brak kwalifikacji do obsługi maszyn czy wykonywania zawodu.
- Stworzenie stałego systemu wymiany informacji pomiędzy pracodawcami a ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi. W szkołach ważna jest komórka odpowiedzialna za kontakty z pracodawcami, dbająca o pozyskiwanie firm do współpracy oraz o przekazywanie im pełnej gamy informacji dotyczącej kierunków kluczowych (w tym także opiniujące programy nauczania).

Wnioski z diagnozy/problemy kluczowe:

- problemem uczniów są niskie kompetencje pracownicze co wynika z ograniczonego dostępu do kursów i szkoleń oraz niechęci do podnoszenia kwalifikacji i kompetencji. Uczniowie posiadają niski poziom umiejętności interpersonalnych takich jak asertywność, współpraca,

autoprezentacja. Szkoła nie jest w stanie w ramach środków własnych zapewnić dodatkowych kursów/szkoleń ani egzaminów zewnętrznych. Także rodzice oraz uczniowie nie posiadają możliwości ich sfinansowania. Ceny kursów/szkoleń/egzaminów są wysokie a ich realizacja wymaga dojazdu.

- trudności uczniów ze znalezieniem zatrudnienia spowodowane są kilkoma czynnikami m. in.: niedopasowaniem kwalifikacji do realnych potrzeb pracodawców, brakiem doświadczenia zawodowego, sytuacją demograficzną. Posiadane kwalifikacje oraz doświadczenie jest jednym z najbardziej istotnych kryteriów, jakie biorą pod uwagę pracodawcy.
- reformy szkolnictwa zawodowego praktycznie wyłączyły możliwość finansowania dla uczniów kursów zawodowych, dających im możliwość wykonywania prac podczas warsztatów/praktyk/staży.
- firmy zainteresowane organizacją staży rekomendują aby uczniowie zdobyli kwalifikacje które wykorzystają podczas stażu (m.in. kursy spawania, wózka widłowego, agrotechniki, gastronomiczne, powiązane z rolnictwem).
- brak środków na sfinansowanie dodatkowych kursów oraz pokrycie części kosztów związanych z odbyciem stażu.
- brak środków na sfinansowanie stałego wsparcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz stałej pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez m.in. indywidualne Doradztwo Zawodowe celem opracowania Indywidualnych Planów Działań, stałe wsparcie celem ciągłego motywowania uczniów do podejmowania działań mających na celu zdobycie dodatkowych kwalifikacji.
- płatne staże dla uczniów u pracodawców. W szkole nie są realizowane staże zawodowe wykraczające poza zakres kształcenia zawodowego. Staże takie byłyby przydatnym narzędziem do wzmocnienia współpracy między pracodawcami a szkołą w zakresie kształcenia zawodowego praktycznego młodzieży i przyczyniłyby się do poprawy jakości kształcenia zawodowego. Realizacja dodatkowych staży wykraczających poza zakres kształcenia zawodowego praktycznego przyczyniłaby się do podniesienia umiejętności i kompetencji uczniów niezbędnych do wykonywania pracy w zawodzie oraz wzmocniłaby relacje pomiędzy szkołą a lokalnymi pracodawcami.
- nawiązanie stałej współpracy z pracodawcami w kwestii omówienia problemów i realizacji staży.

Przeprowadzone badania dają podstawę do sformułowania rekomendacji i wniosków jakie należy realizować w perspektywie podnoszenia efektywności kształcenia przyczyniającego się do zwiększenia szans na zatrudnienie absolwentów.

Oferta kształcenia powinna być wzbogacona o realizację kursów zawodowych/szkoleń rekomendowanych przez pracodawców. Aby umożliwić absolwentom szkoły lepszy start na rynku pracy należy poszukiwać możliwości wyposażenia uczniów w dodatkowe kwalifikacje. Podczas realizacji szkoleń/kursów uczniowie powinni mieć zapewnione bezpłatne: zwroty za przejazdy, ciepły posiłek, ubrania robocze, materiały szkoleniowe, egzaminy zewnętrzne.

Szkoły zawodowe powinny współpracować z pracodawcami – ta konieczność wynika z potrzeby zapewnienia uczniom kontaktu z realiami wykonywania zawodu i funkcjonowania firm, co jest z kolei warunkiem dobrego przygotowania do przyszłego życia zawodowego. Współpraca szkół i pracodawców ze szkołami jest zjawiskiem wzajemnie korzystnym i powinna być promowana. Wpływając na proces kształcenia zawodowego przedsiębiorcy stwarzają sami sobie lepsze perspektywy rozwoju dzięki zwiększeniu szans na pozyskanie wykwalifikowanych pracowników. Uczniowie powinni mieć możliwość odbycia dodatkowych staży celem zdobycia doświadczenia zawodowego. Za staż powinno przysługiwać dla ucznia wynagrodzenie oraz zwroty przejazdu, ubrania.

Rozwiązaniem może być aplikowanie o środki w ramach programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027 m.in. Priorytet 6: Edukacja i kompetencje EFS+, Działanie 6.4: Edukacja zawodowa: Cel szczegółowy f: Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Diagnozę opracował zespół:

Krzysztof Frąckiewicz- przewodniczący zespołu doradca zawodowy

Danuta Witkowska- n-l przedmiotów gastronomicznych,

Tomasz Wysocki – n- l przedmiotów zawodowych mechanizacji rolnictwa i agrotroniki,

Bogdan Sokółski – nauczyciel przedmiotów zawodowych mechanika samochodowa,

Dariusz Charubin

Dyrektor

Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej